

Samordning för bostadsbyggande
Fi N 2017:08

Regeringskansliet
Finansdepartementet

Uppdrag om uppföljning av efterlevnaden av avtal och avsiktsförklaring om bostadsbyggande – rapport per den 1 april 2019

Utredningen *Samordning för bostadsbyggande* (N 2017:08) lämnar här en rapport per den 1 april 2019 avseende efterlevnaden av avtal och avsiktsförklaring om bostadsbyggande och infrastrukturåtgärder som ingått inom ramen för *Utredningen för att samordna större samlade exploateringar med hållbart byggande* (N2016:G).

Bakgrund till uppdrag om uppföljning

Samordning för bostadsbyggande har i uppdrag att svara för uppföljning av efterlevnaden av tre avtal och en avsiktsförklaring om större samlade exploateringar med hållbart byggande som ingicks i december 2017 avseende sju större exploateringsområden i Gävle, Haninge, Knivsta och Uppsala kommuner. Avtalen och avsiktsförklaringen framgår av slutredovisningen från *Utredningen för att samordna större samlade exploateringar med hållbart byggande* som lämnades den 22 december 2017 (N2017/07384/PBB).

I direktivet för *Samordning för bostadsbyggande* (dir. 2017:126) anges att den särskilde utredaren svarar för uppföljning av efterlevnaden av avtal och avsiktsförklaring ”genom en partssammansatt grupp bestående av representanter för staten, respektive kommun och berörd region. Staten är sammankallande och representeras av utredaren.”

Parter i överenskommelser och uppföljning av efterlevnad

Parter i avtal och avsiktsförklaring är förutom respektive kommun, Region Gävleborg, Region Uppsala, Stockholms läns landsting (numera Region

Stockholm) och ”Staten genom Samordnaren för större samlade exploateringar med hållbart byggande”.

Länsstyrelserna i Gävleborgs, Stockholms och Uppsala län har genom regeringsbeslut (N2018/04598/SPN) i augusti 2018 fått i uppdrag att delta i uppföljningen av efterlevnaden och att följa hur arbetet fortskrider på kommun-, landstings- och statlig nivå.

Trafikverket deltar i uppföljningen med anledning av kopplingen till de aktuella infrastrukturåtgärderna i *Nationell plan för transportsystemet 2018-2029* samt länsplaner för regional transportinfrastruktur 2018-2029 i respektive län.

Åtaganden om bostadsbyggande och infrastruktur i avtal och avsiktsförklaring

Överenskommelserna innebär att totalt 66 000 nya bostäder förbereds i större samlade exploateringsområden i Gävle, Haninge, Knivsta och Uppsala. I avtal med Knivsta och Uppsala regleras också åtgärder för att ytterligare 20 000 bostäder ska kunna byggas på längre sikt i ett område på kommungränsen benämnt ”Nysala”.

Statliga infrastrukturåtgärder inom ramen för överenskommelserna möjliggör därtill ytterligare bostadsbyggande i Uppsala. Drygt 20 000 bostäder beräknas kunna tillkomma genom förtätning och exploatering av andra mindre områden till följd av kapacitetsförstärkning i infrastrukturen. Det totala antalet bostäder som tillkommer direkt och genom synergieffekter av arbetet inom ramen för *Utredningen för att samordna större samlade exploateringar med hållbart byggande* bedöms därigenom hittills uppgå till cirka 106 000.

De statliga åtagandena i överenskommelserna rör bland annat påbörjad utbyggnad till dubbelspår av Ostkustbanan med ny sträckning i Gävle, utbyggnad av järnvägen till fyra spår mellan Uppsala och länsgränsen Uppsala/Stockholm och stationslägen i Bergsbrunna och Alsike samt statlig medfinansiering av byggnation av kapacitetsstark kollektivtrafik, Ultunalänken, mellan områdena Bergsbrunna och Södra staden i Uppsala.

Uppföljning av att överenskommelserna vunnit laga kraft

Av respektive avtal avseende bostadsbyggande i de sammanlagt sex områdena i Gävle, Knivsta och Uppsala från december 2017 framgår att dessa träder i kraft när de undertecknats av samtliga parter och under förutsättning att beslut fattats och vunnit laga kraft i respektive kommuns fullmäktige, berörd regions fullmäktige och att regeringen beslutar om *Nationell plan för transportsystemet 2018-2029* innehållande de aktuella åtgärderna enligt respektive avtal.

Avsiktsförklaringen avseende bostadsbyggande i Hemfosa i Haninge kommun ingicks med förutsättningen att avsiktsförklaringen godkänns av Trafiknämnden i Stockholms läns landsting.

Utredningen konstaterade i inledningen av år 2018 att avtalen och avsiktsförklaringen har godkänts i samtliga berörda fullmäktigeförsamlingar och att dessa vunnit laga kraft (Komm2018/00356-10).

Vad gäller statens åtaganden i avtalen ifråga återfinns dessa i *Nationell plan för transportsystemet 2018-2029*, fastställd av regeringen den 31 maj 2018. Planen omfattar, i enlighet med de avtal som ingåtts, fyra spår mellan Uppsala och länsgränsen Uppsala/Stockholm, stationsläge i Alsike och Bergsbrunna samt påbörjad utbyggnad av Ostkustbanan till dubbelspår och ny sträckning genom Gävle.

Vidare beslutade regeringen i juni 2018 att uppdra åt Trafikverket att verka för att ingå avtal med Uppsala kommun och eventuellt andra berörda aktörer om statlig medfinansiering för byggnation av Ultunalänken (N2018/03942/SPN). Beslutet är i linje med avtalet avseende bostadsbyggande i Uppsala och förslag i slutredovisningen från *Utredningen för att samordna större samlade exploateringar med hållbart byggande*.

Rutin för uppföljning av efterlevnad av avtal och avsiktsförklaring

Utredaren har i november och december 2018 kallat till konstituerande möten avseende uppföljningen av efterlevnaden av avtalen och avsiktsförklaringen. Parterna har vid sina respektive möten beslutat om organisation och former för att följa upp att kommunernas bostadsbyggande i de aktuella områdena följer kommunernas intentioner (vilka framgår av promemorior som bifogats som bilagor till avtalen) liksom framdriften av de

infrastrukturåtgärder som ska genomföras för att möjliggöra kommunernas bostadsbyggande i enlighet med avtalen. Rutiner har fastställts avseende:

- vilka åtaganden i respektive avtal och avsiktsförklaring som ska följas upp,
- vilken part som har rapporteringsansvar för respektive åtagande,
- mall för redovisning av pågående planeringsarbete och framdriften av bostadsbyggandet i kommunerna ifråga (gäller ej avsiktsförklaring avseende bostadsbyggande i Haninge),
- tidplan för regelbundna avstämningar,
- tidpunkt för årlig rapportering till regeringen,
- tidpunkt för löpande avstämningar mellan parterna samt mellan parterna och Trafikverket,
- tillvägagångssätt vid befarad risk för avvikelser i förhållande till överenskommelserna.

Blanketter för parternas lägesredovisningar av åtagandena har tagits fram.

Regelbundna avstämningar av avtalens efterlevnad kommer inledningsvis att genomföras två gånger per år. Den årliga rapporten till regeringen kommer att lämnas den 1 april år 2019 och den 30 mars år 2020.

Vid befarad risk för avvikelser ska parterna snarast tillskriva övriga parter formella representanter, med kopia till parternas utsedda kontaktpersoner. Avvikelsen ska beskrivas och förslag till åtgärd redovisas. Utredaren tar därefter ställning till om Regeringskansliet ska informeras om avvikelsen omgående eller om detta kan ske i samband med den årliga lägesredovisningen av efterlevnaden av avtalen.

Rapport om efterlevnad av avtal och avsiktsförklaring per den 1 april 2019

Respektive överenskommelse följs upp var för sig. I denna rapport lämnas även en sammanfattande analys av efterlevnaden.

Parterna har lämnat uppgifter avseende åtagandena per den 1 april 2019 i den blankett som tagits fram. Uppgifterna i blanketterna har sammanställts i bifogad bilaga 2. I bilaga 1 finns en sammanställning av uppgifterna utifrån åtgärdstyper i avtalen avseende bostadsbyggande i Gävle, Knivsta och Uppsala. Rapporteringen om avsiktsförklaringen avseende bostadsbyggande i Haninge kommun redovisas separat i samma bilaga.

Bedömningen per den 1 april 2019 är att arbetet med att genomföra överenskomna åtgärder i allt väsentligt sker i enlighet med avtalen och avsiktsförklaringen.

Stockholm den 1 april 2019

Johan Edstav

Särskild utredare

Samordning för bostadsbyggande (Fi N 2017:08)